

YALA I BALIMAN WALIMA
I KEREF& CM GO DO
TUNUNEN DO TUNKA
SIRA KAN WA?
FO CGCM 3B I
CGCM 3B I
DON MIN TUNUNA
TUNKA SIRA
KAN WA?

BILA SIRA SEB&N
TUNKARANKE TUNUNENW
NINININA JAMANAW
FUANRANCEW LA

10CFONI

→ ANW B3 S3 KA MUN D3 K3 WALASA

KA CGCM TUNUNEN NINI TUNKA

SIRA KAN? _____

3

→ KA YCR3 JUM3 MA S3G3R3? FCR3BA

CAK3DAW CI3N KO NANABOLI _____

4

→ KA YCR3 JUM3 MA S3G3R3? HADAMA

D3NYA JEKULUW ANI CGCM JEKULUW _____

6

I B3 MUN D3 K3 N'A

K3RA SU Y3? _____

8

→ TUMA CAMAN G3L3YA MINUN B3 CG3R3 A LA

ANI F3R3W WALASA KA C G3L3YAW KUNB3 _____

11

CGCM, W3N3NUNT CGCM 3HAK3

FATCAT3 AN U AN W3N3LCAT3

C3C3 A FANA WCGCMCS _____

15

→ ANW MNJC 3Y ANW

17

Ni bilasili seben dila na jekulu fe min togo ye "COLECTIVO CA-MINANDO FRONTERAS"
Ja di lanan: Jacob Sánchez-Vallejo

Yamaruya ka nin bara ke: Producción de Pares

www.caminandofronteras.org

Boko folo: me kalo 2021

Boko filanan ka laben kura ye: novanburu kalo 2022

A boko filanan min labenna ko kura: Feburuye kalo san 2023

ANW BE SE KA MUN DE K& KA TUNKARAN K& KA TUNUNE NJINI TUNKA SIRA KAN?

KA KUNAFONI BE FARAHOGON KAN

YERE BA KUN KUNAFONIWI

ɔgo dafale ani jamu
Kardante
Woł san ani woł dugu
Si hake
Bo jamana

KUNAFONI AW KA FAMALI LABAN KAN

A tunbe mi?
A tunbe tagala mi?
A ye aw la soro cogodi?
Ani jon tunbe hogon fe?
Ani kunafoni nafama werew

ANW BE SE KA MUN DE K& WALASA KA TUNKARANK& TUNUNE NJINI A KA TUNKA SIRA KAN?

Ka kunafoni be farahogon kan

A KA KOSANNA JAW

A kajni ka tigi ka kosanna jaw caman di

KUNAFONI WEREW KA TIGI TAMASERE YA

A tigi tamasesen kunafoni caman dili be demeli ke ni i ba don.
A tigi lahalaya: a jayan ani a ka giriya, a ne kise tamasese, a kunsigi
tamasere, tamasiyen were min be ale kelenna (Aye ja minu negeen a
yerel la, a ka joli korow tamasiennw), a ka bana doneew...
Fani ani bolola minew minu b'afe a be tunu wati minna (fani ani fən
minu be yala hogon fe a be i na fo bolola nege walima konow...)

KA YORO JUM& MA SEGERE? FOROBA CAKEDAW CIEN KO NANABOLI

A wajibiya lənbə jamana bə kan ka i jantə məgo tununew ka hake la, tunkarankew bə cə məgəw la.

A **bangə jamana** (a fasə) jagoyaləndən ka kunafəni əjni ke a **tununa kəkan jamana minna** walima a dankaniya ko a bə səro jamana minna. A bə se ka jagoya fana dafə jamanaw minun bə a tunu jamana kərəfə u ka walew bələda walima ka baraw ke əjəgən fə walasa i ninkan məgo ka yə.

MUNNA KƏFOLI KA KAN KE FANKA YORO?

Tuma bə kəfəli kan ka ke walasa a ka tə hakiliw la kə məgo tunune ma wa a ka gwelen kəsəbə walasa jamanaw ka əjininiw damine. Kəfəli nafa də yə ka i ka səməgo tigiya walima ka i ka ninkan məgoya hakəw jira. A bə gwəleyə kəsəbə ka kunafəni bəla jəle ani tamasiən di məgo tunune kan, i bə se ka kunafəniw la tilən watı bə, (kura kura ya).

N'B& SE KA KOFOLI KE YORO SUM JUM?

Pölsisi sə walima nariya sə ka sanka mi yoro ye jamanaw bə a yamaruya wɔrɔ mi, a faso la, takama sira kan jamana walima a ka tunka jamana sukandi len. A ma se i ka wili ka taka a tunu jamana la. Hali n'i be kókan jamana la hali n'ite se ka taga wɔrɔ la, i be se ka kunafoni ke pölsisi sə la, a jagøyalen dō pölsisi sə walima fama sə kan ka i ka köröfö tabala wa pölsisiw ka kan ka ḷininiw damine a tunu wɔrɔ la.

I ka hake dō ye ka kofoli ke (nisçon goya köröfö dōn) jamanaw ka lasigi dən sow la yoro minuw na i nikan mögo tununa.

JCN BE SE KA NISCON GOYA SEBEN LA DÖN FAMASLA?

Mögo bə, n'a sɔrɔla balima mögo dō dōn.

I kan ka i ka karadante dōrōn jira ani kunafoni be lajèle. A bə se kake u ka i ḷini ka sebən dō la min bə a jira ka fō kō mögo tununə yei ka sɔmögö ye. Ni a bə i bɔlɔ o karji, n'a te i bɔlɔ fene jagoya te wa o te nisçon goya¹ sebən ladoni bali ye.

CS NISCON GOYA SEBEN LA DÖN FAMASLA

CS NARIYAL

CS ISICLOD

¹ Nejjiralan ka tonba min bə mögo tununenw ḷenabo

KA YORO JUM& MA SEGERE? SIGIDA JEKULUW ANI SIGIDA MOGOW

A fo mandi an ka jamanw tika u joyorow fa mogo tununenw njinini na kerenkereni yala mogo tununew ye tankarankew ye. A be se ka ke i be marako sira tige geleyaw soro ka i ka mogo tunu konona filiw kan.

Anw be i ladi i ka taga ni i ka mogo njinini baraw ye sigida jekuluw ani sigida mogow bara. Koden caman be u la (mogo tunune) njinini la i nafo kamana gan min b'i la o na pogonaw. U ka bara sira kan, kunafoni daw be se ka soro jekulu daw fomin be e ani jamanaw deme pini sira kan.

I kelen te nin geleya kono. Du badenw de be ka u ka sokono mogo tununenw pini jamanaw furancew la.

Kun minu na bila sira baga **NUMA NAFA KA BON:**

Walasa ka nisongoya seben ladon. Nisongoya seben ladon wat i kanmana gwan a n'a dusu kasi ka bon. Ni be yero min na n'i t'a kan me walima n'i t'a mara ko siratige don a ka fisa i ka bila sira baga soro i yere la. Bilasirali be i ka kuma pogonya pogoya ani famaw la soro li walima geleyaw. A be n'a to i be famuyali caman soromara ko sira tige kan mogo tunune pini tuma la.

Mafi la je kononan na. Cakeda ni be se ka i deme ka njinkali daw jabi ani ka i deme ka i ka nin wat i geleman la teme.

Ni a kere bone ye ko saya bora la. I mago bena jedeme la walasa ka banban gato wolo ma ka seraya ko a le don, ni a kere i ka mogo ye, a suturali (sudon) walima ni a su be bila ka taka aw ka jamana de la. Cakedani joyero ka bon walasa ka famaso yamariaw soro ani a musakaw.

Walasa i kana namara. A fo mandi nka mogodow ani jekulu daw be kunafoni kolanw di somogow ma: barisa u be se ka ke nanfen sorc finw i na fo wariw sorc cogoya min na, a be se ka ke u te ko kunafoni numan don walima u te se ka kibaria goman (nison goya kibaru) di somogow ma. A ka gelen jekulu jonjon ka i bila sira min be nin ko nunu geleya don.

I BE MUN DE K& N'A KERA SU YE?

Ni a kere banni ya kō i ya sulaman sōrō, aw ka kan ka famaw (polosiw), kiri mara kō sira tige cakeda mōgōw wēe. U be ta ni su ye su mara yōro la tuma caman a be sōrō dōgōtōrō sow la. Yenno u be kunafōniw caman pini su fari la ka sēgesēgeliw ke n'a ye ale dōn ani ni foyi ma ke a la.

Jekuluw minun be aw dēmela ani ka anw tama jōgonya jōna, ka sōmōgōw dēmē su dōn na (sutura li) ani ka su lataka a ka jamana la.

YEREBEA KUN KUNAFONI

Walasa ka sēreya kō su ye aw ka mōgō pīnintō de ye, aw be ladi aw ka **kunafōniw caman dōn su kan a tun be panamaya la tuma minna**. O la a be sē ka bēn ni famaw, polosiw ani kiri tige law ka bōlō kōnō kunafōniw ye minun be bēn ni su tamasiēn ye.

Anw ye sēgesēgeliw ke jamana finfin la, su be sē ka wōlōma ni **kunafōniw** ye min be tali ke a ka panamaya wati la. Ka bēn ni su yēre lahalayaw ye. Ni su tōli cōgō juguyalen dō k'a dōn n'a ya sōrō mōgō jumēn dō o be tali ke dōgōtōrō be **kunafōni minun pini su fari yēre kan**.

Espají jamana kan su ka panamaya jaw be sē ka dēmē ke walasa ka wōlōma ka sēreya kō ale dōn ka tuma caman tali be ke dōgōtōrō ka kunafōni talēnw de kan su yēre fari kan.

Marok, Alizeri, Mòritani ani Sènegali lamanaw la su ka panamaya jaw dilen ani a somogow fe o be se se ka su wòlomali ne n'anya sòcs su lahalaya kapi kò a maç cièn. I ka hake dòn ka sèbenw mara minun be bo famaw yoro ka tali ke **su wòlomali sèbenw ani a ka fatoli sèben**.

MUN DÈ BE KÈ NI SU YERA? SU DÒN

Ni sègesègeli ya jira kò su yee aw taye, sòmögow ka kan ka timinanja kumajogonya la u ni famaw ani kiritigèla mógow cèka se ka ani jamana ka sariya sèbenw ma. Ka u jigi da maw kan minun be mara kò sirab tige sèben janabo cogo dòn ka do ni mógya sòmögow ka musaka bòtaw kan.

Ni famaw ani kiritigè law ka sèben kòw janabòra, sòmögò be yamaruya ka fatoli sèben sòrò, minun be nôna bilakè sariya ne ka su la kodon.

Sòmögò be se ka u ka banbagato sudon a a fatòra yorò min na. Anw ye kunafoniaw jini jamana minun na a be se ka lanjini sudon ka ke fu ni a musaka te mógow bòlo.

Banbagato ka hake dòn a ka **suturali ka ke ni bɔṇa ye** ani ka ta ni a ka tabolo ye a be janamaya la tuma min na.

KA SU LA TAKA A KA JAMANA LA

Banbagato ani a sòmögow yamariya lendo ka su la taga u ka jamana la walasa k'a su dòn ke yen no.

A latagali musakaw ka can koscòbè n'a se te sòmögò minun ye wa o be se ka na ni geleyaw ye.

TUMA CAMAN G&ELE YA MINUN BE SORO A LA ANI FERE YASA KA O G&ELE YAW KUNBEN

NIYE TUNKARANK& YE

G&ELE YA: i ka jamana, i be teme jamana min na ani i be ka taga jamana min na u lu si te i la koden ni kasara ye i soro jamanaw furance la.

Jamana d&ow be t&ojoli kewlaw fe k'a sabu ke u ye segesegeliw baliluw ke u ka jamana furancew la ani u be fere be ke walasa fatoli minun be ke jamana furanc&ew la ka u d&ogo ani ka banni kunafoniw galontigiya walasa u sccowka bôa a cijne calama walasa u kana kiri wa u kana pankata.

FERE: wili ka jow ke i ka somog&o tigiya ani mog&o tununenw hake kosen. Deme jini jekuluw fe ani duw minun be nin g&ele ya kelen kono.

KA TUNKA KE KO JUGUBA YE

G&ELE YA: jamanaw minun be tubabula jamanaw ani farafina ce u ka foroba cikedaw u ni tubabula bo_l be _nogen bo_l ka teme sira g&ele ya koso be tunkaran kew ma ani ka g&ele ya don tunkarank& o somog&ow kan nis&on goya seben doni la. A fo mandi n'ka u be wili ka jo min ke a le la, famaw te o ke tunkarankew tununenw jinini la.

FERE: ka jamanaw hakili la jigin kafo ko tunkarank& tununenw minun jinitola suw be ye ani u somog&ow hake de be ulu fana bo_l. A ka g&ele koso be baraw ani wili ka jow ka ke hadama denya jekuluw ni _nogen ce k'u bo_l di _nogenma walasa tunkarankew ka hakew ka lakoden ani ka u hake nunun don ba la.

JAMANAW KA NKANINYA ɻUMAN TAጀAN

GELÉYA: Jamanaw ani u ka fɔ̄o ba cakedaw ciēn kō ɻanabo li mɔ̄gōw u bē bē kē walasa tunkarankew bē tununi min kē ani u bē saya min sɔ̄ro sira kan u lu si ka dōn mɔ̄gōw f̄. Wa ni kōw ɻana boli nkaniya ɻuman yere te u kōnō jankō ka wili ka jōw bōlō da ka mɔ̄go tununenw jini.

FERÉ: K'a la kōfō, a jira jiēn bela. A tō i hakili la ka fō kō mɔ̄go tununenw ani u sɔ̄mogōw ka hake de bē ulu fana bōlōani k'a wajibiya jamanaw kan u ka ni mɔ̄go nunu ka hake la kana.

WOGOMOS BE JALAKI

GELÉYA: bōlō be jesiñ sɔ̄mogōw ma ka u ke bōlō kōfē mɔ̄go ye tunka kōjugu baw sira kan ani minun bē da yele ni mɔ̄gōw ye jamana furancew teme ka sɔ̄ro a yamaruya te u bōlō. Anw dēlila k'a ye an ka bara kōnōnan na famaw ye sɔ̄mogō do jalaki cōgoya min na k'a sɔ̄ro u tunbe u ka mɔ̄go tununen (tunkarankē do ɻjinina, famaw (pōlōsiw) ye u ke i na fō kōjugu jēkulu.

FERÉ: A ksni, a ɻjininen dō i fe kōsobé i ka bila sira baga jini i yere la sani i ka taga fama so la. Ni mɔ̄go do kō k'a be i jalaki walé la i ma nin ke kō min ye i ka du sɔ̄ro, i hakili tō a la k'a fō kō i kēlēn dōrōn de bē se ka kunafoni jēlēn di walasa ka jinini nōgōya. Ni e dēye mɔ̄go tununen sɔ̄mogō ye kun min na i tēsē ka jalaki kō e nō dō. Sōkōnō mɔ̄gōw fana ye mɔ̄go dusuma kasilēnw ye i na fō bē, hake be aw fana bōlō.

KA WARI BØ AW KUN ANI KUNAFONI KÖTCÖWN

GELÉYA: Anw ka bara kono anw ni sokoñ moço dōw anw ye a yecu ye moço dōw ani jekulu dōw be kibaruya koloñw di moço tununen moçom ma wari kama walima u t'a don yere.

FERÈ: Kunafoniw sagesege ni sira were ye, sira jonjonw k'a fo ka geleyan i ye i kana wari di moço si ma. Kana d'a la ko u ye i ka moço tununen ye ni e ma bolo da yoro jonjon soro ko cién do. I janto kenema kumaw la a ni bololo sira kumaw la ka soro i t'a don jon de b'a kofe. Ni do be fe ka wari mine i la a tigi kofe fanga la.

U K'U BE KOGOJI TIGE U WILILI KOFÈ U BE TUNU HALI KIBARUYA FOYI TE SORO U KAN

GELÉYA: I be se ka tunu kogo ji kono hali i ta yoro te don. kurun dōw be tunu pew pew, bada bada. San 2021 konoña nan kurun 83 de tununa bada bada u ma ye bilen. A fo mandi nka a be se ka ke caman su yere te ye o ji kan kasara la.

FERÈ: Hadama denya jekuluw sagese, serew, tunkaran ke jekuluw ani moço weew minun be se ka i deme ka i kunafoni ni moço tununi ye. Ni min bolo di jøgønmaw jekulñuw fe duw caman sera ka tagamaw bolo da ka kunafoniw soro u ka moço tununenw kan nka u ma se ka u ka suw la soro.

TUNKARAN KE CAMAN BE TOGO YEREE YEREE DOGO TUNKA SIRA KAN

GELÉYA: tuma dōw la, mögo dōw be se k'u tōgō yere yere dōgo kō caman jəsiranja kama (a be se ka ke famaw jə siran ja ye u be tunka ke kəjugu ba ye min na, jagoya səgin kō ni a jəgona caman...) tōgō dōgo kō fōlō be se ka geléya la se i tōgō yere yere ma.

FƏRƏ: A bəfə k'a geléya i ma ka i se ka kunafoni be farajəgən kan (ja talenw, kunafoni lahalayaw kan, faniw, tagama əggənə walasa ka əjinini nəgoya kəfə).

FAMAW MINUN BE KUNAFONIW TA BANBAGATOW SU KAN JAMANA FURANCEEW LA U TE A KĘ NI TIMINANDIYA YE.

GELÉYA: Anw be fiyən w ye fərəba cakədaw ciyenko nanabəlaw ka baraw la tunkaranke fatəlenw ka suw kunafoni la, o fiyən be bə kabini dəgətərə ka kunafoni jəni yərə la su kan, ka kunafoni fara jəgən kan, su kan ani mögo minun be hadama dəenw seben kō kuna ka jətəmine ke baniw kan.

FƏRƏ: ka fərəba cakədaw ciən kō nana bəlaw hakili la jigin k'u ka u jəyərə fa bari banbagatə səmogow ka hake de be u kan. K'a fo k'a geléya kəsəbe kō su ka minə ni bənə ye, ka kunafoni be la jələn ta su kan walasa a ka dən ni jən də. Mögo minun be sala hake de be u lu fana bələ ka o fo k'a geléya fərəba cakədaw ciən kō nanabə law ma u ka u bənə. I jigi da bilia sirali baga kan walasa ka i ka hakəw sərə ani mögo wərəw ta. Kana jina k'a fo kō anw b'a fo ni nisən gəya ye nka du dōw fana be nin geléya nin kənə i n'a fo ε. Aw kələn te.

U MINUN TUNUNEN C&C, MINUN FAT&RA ANI KA HAKE D&N KUNAFONI CI&NE KA DI U MA

CI&NE KA DI U MA: Ka d&n mun d&e ye u ka &cows &cows walasa u ka &niniw b&loda a ka tununi kan.

HAKE LA SEGIN: S&omog& tunuli walima s&omog& saya te digi a ka du k&on m&og&w d&r&n na. A be digi sigida be de la. Ka waleyaw b&loda da walasa ka banbagato s&omog& hakili lafiya k&onona na o ka gel&n k&os&be.

KA KIRIN TIG& CI&NE KAN: M&og& t&oj& l&enw jamana furanc&ew la u ni u &omog&w (duw) ka hake d&o kiri ka ke ci&ne kan, ka &ejini ke k&ow la walasa ni wale jugu k&ebagaw ka ye.

KA LA KOD& K&O MAA T&ONC&N JAMANA FURANC&EW LA: Wale jugu ke law &ninli ani u &akatili k&of&, duw ani sigi da j&ekuluw ka hake bakuru k&elen ka kan ka di u ma, t&og& k&o jana b&l&i, mara k&o sira tig& walasa u ka m&og& min fat&ra ani minun tununa o dusu kasi min be u la o ka d&n u ye.

Hake be m&og& tununenw fana b&l&os:

- A t&og& kana tunu.
- M&og& tununenw ka &nini b&l&o di j&og&on ma k&on jamanaw ani &ninji ne m&og& fe.
- Nina ka ke u k&o.

Hake bε mogo fatolənw bəc:

Ka u təgəw ani u bo yɔrw ɻini ka dən.

Ka su dən bəjə kənəna na ka bən ni u ka taga bələ ye u bε ɻanamaya la tuma min na.

U su ka dən yɔrɔ la min ye wɔcmɔcw ja.

Hake bε sɔmɔgɔw fana bəc:

Ka tununi la kɔfɔ famaw yɔrɔ ani ka ɻinini kibaruyaw bε sɔrɔ.

Ka u ka mogo tununenw ɻini ni sεbe ye ani bələ di ɻɔgɔn ma ye.

CA-MINANDO FRONTERAS

“Ca-minando Ftronteras” ye jekulu dɔye min bε bara ke ka tunkarankew minun bε tubabula ani farafina jamana furancew la ka u ka hake pini k'a sɔrɔ wari kɔ te (fu dɔn).

Ca-minando Fronteras bε bara ke janamaya hake bojali kama ani duw ani mɔgo minun kasara la jamana funrancew la ani ka u ka dusu kasi yelema ka ke hake sɔrɔ y.

Kunafoni camanw
caminandofronteras.org

Anw la sɔrɔ
caminandofronteras.org/contacto

Wasapu ani negejuru sira
+212 694-869982